

24/05/2016

Transport públic i mobilitat urbana: contradiccions entre polítiques públiques i demandes per mobilitat a la regió metropolitana de Florianópolis, Brasil

Aquesta tesi doctoral analitza els factors que afecten el transport i la mobilitat de la regió metropolitana de Florianópolis, Brasil, la ciutat central de la qual, situada en una illa, es comunica amb el continent mitjançant dos ponts. La limitació del sistema viari, sumada a la segregació de funcions entre Florianópolis, centre de les activitats econòmiques, i les àrees periurbanes i rurals del continent, bàsicament residencials, mostren la poca prioritat que l'administració atorga al tema de la mobilitat i el transport en la regió.

Passatgers arrenjats a les escales de l'autobús, a la ciutat de Florianópolis, Brasil.

El transport públic col·lectiu, com una de les condicions per a la mobilitat, és determinant per a l'estalvi del temps quotidià i per a l'ampliació de les interaccions dels diferents grups socials. A partir d'aquesta premissa, aquesta tesi planteja una superació de les anàlisis reduccionistes als transports i se situa en l'enfocament marxista, amb la qual cosa vam analitzar una totalitat de determinacions que afecten el transport i la mobilitat. La retallada espacial de la investigació és la regió metropolitana de Florianópolis, Brasil, on la determinació més tangible és, sens dubte, la insularitat de la ciutat central (Florianópolis) i els desplaçaments continent-illa, efectuats mitjançant dos ponts.

Hem analitzat que, en l'actualitat, encara es produeix un reforçament d'activitats a l'illa i d'espais monofuncionals d'habitatge en àrees periurbanes i rurals del continent, efectuat pel capital immobiliari i fins i tot per l'Estat. En aquest context, no només s'augmenten les distàncies absolutes, intensificant els desplaçaments pendulars, sinó que es redueixen els índexs de renovació de passatgers del transport públic, a causa de l'espai construït poc mixt, afectant negativament la seva eficiència i eficàcia.

Els embussos, que deriven en part d'aquesta estructuració espacial i de la limitació del sistema viari, també incrementen la baixa confiança en el sistema. En alta temporada turística, només el 56% dels viatges són puntuals i només el 59% corresponen a la demanda prevista, a la part insular de Florianópolis. A més, el fet que hi hagi poca innovació en el sistema, com per exemple, carrils-bus i terminals amb pre embarcament, resulta en temps de desplaçament mitjans de 58 minuts per al transport públic i 31 minuts per al cotxe privat, que de mica en mica domina el repartiment modal. Entre 2004 i 2015, la flota de cotxes privats ha crescut fins a un 150% en algunes ciutats de la regió.

En aquest context, cal subratllar les estructures polítiques conservadores, que actuen en inèrcia a la reestructuració de les institucions de planejament, finançament i gestió de la mobilitat i de l'ús del sòl, ja que són elles les que apliquen o estimulen la implantació de noves tècniques i formes d'organització del sistema. Més que la prioritat d'operació per als autobusos, són necessaris també sistemes de transport més competitius, que actuarien en intermodalitat, fet dependent del nivell de desenvolupament econòmic (per la subvenció), però també, de la presa de decisions advinguda dels pactes i concertacions entre forces polítiques i socials.

Finalment, aquesta tesi convida a la reflexió sobre la necessitat d'una major presència de l'Estat en aspectes específics de la política de mobilitat i transports, com ara subvencions, reestructuracions institucionals, formació d'organismes de finançament i planejament, i normes que estimulin la producció d'un espai més densificat i mixt, afavorint modalitats no motoritzades i el transport públic. D'altra banda, ens condueix a reflexionar també sobre el contingut polític i social de l'Estat i com aquest reflecteix les contradiccions no resoltes de la pròpia societat. El resultat d'aquesta contradicció és la poca prioritat al tema de la mobilitat i el transport a la regió i en gran mesura en el propi país, atorgant com prescindible l'aportació de recursos al sector.

Rodrigo Giraldo Cocco

Departament de Geografia – UAB

Departament de Geografia – Universitat Federal de Santa Catarina (Florianópolis, Brasil)

rodrigog.cocco@gmail.com

Referències